

MLADI PLANINEC

PD "LISCA" SEVNICA

ŠT. 34
LETO 2002
LETO 26

Mednarodno
LETO GORA

DAN SLOVENSКИH PLANINCEV

14. september 2002 na Lisci

UVOD

V program prireditev ob MEDNARODNEM LETU GORA 2002 se je zelo dejavno vključilo tudi Planinsko društvo »LISCA« Sevnica s svojimi proslavami ob društvenih jubilejih in končno s soorganizacijo »Dneva slovenskih planincev«, 14. septembra 2002 na Lisci.

Iz prikazanega programa je videti, da smo že v januarju sporočili članom našega društva ob priložnostnem srečanju pomen in namen obeleževanja MEDNARODNEGA LETA GORA, kar je prikazal predsednik Jože Prah v svojem nagovoru na tem srečanju 18. januarja 2002. Sledilo je srečanje planincev veteranov Zasavskega MDO Na Lisci 12.04. in osrednja proslava ob stoletnici JURKOVE KOČE na Lisci 13.04.2002.

Konec avgusta so se sestali na posebnem srečanju večina nekdanjih sodelujočih mentorjev in vodnikov mladinskih planinskih taborov od leta 1973, ko je bil organiziran prvi tabor PD »Lisca« Sevnica v Trenti.

Pred dnevom planincev na Lisci je društvo priredilo razstavo starih planinskih razglednic in fotografij v galeriji na Sevniškem gradu, v kulturni dvorani v Gasilskem domu Sevnica pa je podpredsednik PD Lisca in prizadeven planinski vodnik inž. Vinko Šeško predstavil vodnik »Izleti v okolici Sevnice«. V njem prikazuje na prirejenih zemljevidih in z opisom 35 označenih in neoznačenih izletniških in planinskih poti po Občini Sevnica in v njeni daljni okolici. To bo zagotovo nepogrešljiv priročnik vsakemu, ki rad hodi na sprehode in tudi na zahtevnejše ture po domačih in okoliških krajih.

V tem biltenu tudi izčrpno poročamo o dogajanjih na naših prireditvah v tem letu, kar naj bi bralcu ostalo v prijetnem spominu.

Ob koncu pa poskušamo pripraviti kratko reportažo s proslavljanja »Dneva slovenskih planincev« na Lisci 2002. Prikazana naj bi bila otvoritev JURKOVE POTI na Lisco, zborovanje planincev ob zaključku MEDNARODNEGA LETA GORA 2002 na Lisci in pomembnejši dogodki tega dne.

Omeniti moramo tudi, da je markacijski odsek društva postavil na vrhu Lisce smerno ploščo, po kateri se je moč orientirati širom Slovenije in po bližnjih vrhovih v sosednjih državah.

Ob koncu še povabilo! Obiščite našo Lisco vsaj enkrat letno in se naužijte lepot, ki vam jih nudi pogled z njenega vrha.

Vabijo vas sevniški planinci!

Urednik

KOLENDAR DOGODKOV IN PRIREDITEV PZS v letu 2002

- **Likovni razstavi »Maks Koželj – slikar gora« in razstava slikarja Pernharta**
 - Kamnik, Kulturni center, april - junij
 - Ljubljana, Narodna galerija, avgust - oktober
- **Revija filmov – Ljubljana, Cankarjev dom, 23.-25. april**
- **Zasedanje odborov Državnega zbora – Logarska dolina, 12. junij**
- **Regionalna evropska konferenca AEM na temo: Kakšno prihodnost načrtovati za alpska območja v razširjeni Evropski uniji? – Ljubljana – Bled, junij**
- **Otvoritev Vie Alpine – Kranjska gora/tromeja, 21. junij**
- **Seja Vlade RS – Trenta, Informacijski center Triglavskega narodnega parka, predvidoma 27. junija**
- **Predstavitev zloženke »Paša v slovenskih gorah« - Tolmin, 7. julij**
- **Akcija »Ohranimo gorovje zanamcem« - Kokrško sedlo, 21. julij**
- **Razstava »Mreže zavarovanih območij« - Trenta, Informacijski center Triglavskega narodnega parka, 9. september**
- **Osrednja slovenska prireditev – Lisca, 14. september**
- **Mednarodna razstava Cipe international – »Lepe nove Alpe«, - Kamnik, 20.-30- avgust, Ljubljana, 1.-3. september**
- **Akcija Geotrip – Ljubljana, Tehniški muzej Slovenije – Bistra in drudi kraji, 21.-29. september**

P R O G R A M

društvenih jubilejev in proslavljanj MEDNARODNEGA LETA GORA 2002 v Planinskem društvu »LISCA« Sevnica leta 2002

- 1.) V petek 18. januarja 2002 - predavanje udeležencev odprave na Kavkaz 2001 in predavanje Francija Pavkoviča – planinci v zadnjih 30 letih.
- 2.) V torek 12. marca – občni zbor društva in predstavitev pomena proslav v letu 2002
- 3.) V petek 12. aprila v TONČKOVEM DOMU na Lisci srečanje planincev-veteranov, ki so sodelovali v MDO Zasavje od obstoja MDO dalje
- 4.) V soboto 13. aprila – proslava ob stoletnici JURKOVE KOČE na Lisci. V kulturnem programu bo predstavljeno delovanje Blaža Jurka pri postavitvi koč in razvoj planinstva v Posavju. Predstavljen bo tudi ponatis MOJE DOGODIVŠČINE Blaža Jurka, ki jih je izdal v samozaložbi pred sedemdesetimi leti, ko je šel v pokoj.
- 5.) V torek 30. aprila – dan odprtih vrat TONČKOVEGA DOMA na Lisci. Upravnica pogosti udeležence akcije »25 krat na Lisco«.
- 6.) V sredo 1. maja veliko delavsko in planinsko zborovanje na Lisci. Planinci poskrbijo za bogat srečelov, upravnica Tončkovega doma pa za dobro razpoloženje ob dobri postrežbi in glasbi.
- 7.) Konec avgusta srečanje udeležencev in vodnikov taborov planinske mladine PD LISCA Sevnica v zadnjih tridesetih letih v Trenti.
- 8.) Dne 6. septembra – v Sevnici planinski večer s predstavitvijo novo izdanega VODNIKA po planinskih poteh v okolici Sevnice.
- 9.) Dne 11. septembra – otvoritev razstave starih fotografij planinskih domov in objektov na Lisci v zadnjih sto letih. Razstava bo na Sevniškem gradu.
- 10.) Dne 13. septembra – na Sevniškem gradu slavnostna seja Glavnega odbora Planinske zveze Slovenija, Meddruštvenega odbora Zasavje in Upravnega odbora PD Lisca Sevnica v okviru Dneva slovenskih planincev na Lisci.
- 11.) Dne 14. septembra – po dvajsetih letih ponovno na Lisci Slovenski dan planincev v počastitev Mednarodnega leta gora 2002. Ta dan bo odprta obnovljena planinska pot iz Brega na Lisco in bo poimenovana po Blažu Jurku.

Program sprejet na seji UO PD Lisca Sevnica, dne 30.01.2002.

MEDNARODNO LETO GORA

Organizacija združenih narodov je leto 2002 razglasila za Mednarodno leto gora in s tem spodbudila vlade sveta, državne ustanove in institucije, naj priznajo pomen gora in skupnosti njihovih prebivalcev, da usmerjajo svojo politiko tako, da jih bodo ohranjale in razvijale. V mednarodnih planinskih krogih, posebej še v Mednarodni zvezi planinskih organizacij UIAA je akcija naletela na dober odmev. V alpskih deželah tudi na medijsko in vladno podporo.

Planinska zveza Slovenije že več kot stoletje goji, pospešuje in usmerja planinske vrednote. Vsako leto so ta vprašanja center pozornosti in dela. Kaj pomeni zanjo razglasitev leta 2002 za Mednarodno leto gora? Usmeritev svetovne pozornosti in nedvoumna opredelitev pomembnosti teh vprašanj pomenita tudi podporo pri prizadevanjih za razpoznavnost in vplivnost planinstva v slovenskem prostoru. Slovenija je pretežno gorata dežela in bo morala upoštevati neobremenjene civilne družbe tudi pri oblikovanju državne zakonodaje, ki se nanaša na krhko ravnotežje naravnih virov v gorskem svetu.

Prizadevanja planinske organizacije je podprl predsednik Republike Slovenije Milan Kučan, ko je v decembru prevzel pokroviteljstvo nad razglasitvijo:

»Prepričan sem, da delite moje mnenje, da je odločitev Združenih narodov, da proglasi posebno leto varstvu okolja, bila dobra odločitev, ki je bila potrebna in zato tudi dobrodošla. Dejstvo, ki je vsem nam dobro znano je, da so ob vodah, ob oceanih in zraku gore tisti del našega planeta, ki je najbolj izpostavljen in tudi najbolj ogrožen. Mednarodno leto gora je zato dobra priložnost, da se ljudje zavemo posebnega, mnogoterega pomena in poslanstva gora, da v tem letu prilagodimo temu spoznanju svoj odnos do njih.«

Osrednja prireditve bo 14. septembra, ko bo Srečanje slovenskih planincev na Lisci. Planinska zveza Slovenije se je aktivno vključila v program prireditev, ki ga ob letu gora vodi pristojno kmetijsko ministrstvo in v mednarodne akcije planinskih organizacij v tujini. Številne prireditve bodo pripravila tudi planinska društva. V koledarčku so objavljene posebej akcije posvečene Mednarodnemu letu gora.

POMEN GORA V SLOVENIJI

Alpski svet z visokogorjem, sredogorjem in alpskimi dolinami, predstavlja skoraj tretjino ozemlja Slovenije. Pomemben je z vidika zagotavljanja naravnih virov (vode, gozdovi, tla) in virov energije, slovi po bogati kulturni dediščini, izjemnih krajinah planin in celkov ter naravnih vrednotah. Več kot dve tretjini površine pokrivajo vrstno bogati sonaravni gozdovi, katerih površina se v zadnjih desetletjih stalno povečuje.

Alpsko območje je pomembno z vidika turizma in rekreacije, saj je obiskovanje gora tradicionalen način preživljanja prostega časa že stoletja.

Tudi redkeje poseljen dinarski gorski svet predstavlja posebnost s številnimi naravnimi vrednotami in biotsko pestrostjo, kraškimi pojavi, krajino travnišč in gozdov ter kulturno dediščino. Poseben pomen pa imajo gore v zavesti Slovencev, saj je slika Triglava upodobljena v našem državnem grbu.

Od gorskih območij je odvisna polovica človeštva, saj v njih živi približno 10% ljudi, okrog 40% pa jih živi v nižje ležečih porečjih.

V Sloveniji obsega alpsko gorovje in hribovje ter alpske ravnine kar 42% površine. Nad 500m nadmorske višine leži 35% slovenskega površja. Na tem območju živi v 2218 naseljih kar 924.000 prebivalcev oz. 47% vsega prebivalstva Slovenije. Zelo visok je delež gozda, kar 65%.

In naša občina je ravno tako zelo hribovita in gozdnata, s polno vrednot, vredna sonaravnega pristopa načrtovanja, predvsem pa ukrepanja.

Naše društvo se s svojimi akcijami aktivno vključuje v Mednarodno leto gora, predvsem s projektom izdaje vodnika Vinka Šeška po poteh v naši občini, s poudarkom na naravni in kulturni dediščini. Pisana beseda vodnika bo nedvomno pripomogla k boljšemu spoznavanju lepote občine, kot vrednosti pravilnega postavljanja ciljev in ukrepov za gospodarjenje dviga biti življenje človeka.

Osnovna zamisel vsega delovanja planinskih zvez v okviru Mednarodnega leta gora naj bi bilo vsebovana v geslu: »Planinstvo v gorah ne predstavlja težav, pač pa njihovo rešitev«.

SPREMNA BESEDA

ob začetku proslavljanja MEDNARODNEGA LETA GORA 2002
pri PD Lisca Sevnica 18.01.2002

Uvodoma smo slišali od predsednika PD Jožeta Praha, da Planinsko društvo "LISCA" Sevnica slavi kar nekaj obletnic v nastopajočem letu. Slučaj je nanesel, da ti naši jubileji sovpadajo v mednarodno leto gora, ki ga bodo obeležili tudi v vseh Evropskih državah.

Pravkar smo imeli priliko videti na diapozitivih podvig in doživetja naših mladcev v Kavkaških gorah. Čestitamo jim k uspehu in korajži, da so se lotili tega podviga in seveda tudi uspeli. Ponosni smo nanje, kakor tudi na vsak uspeh, ki ga dosežejo člani našega društva v gorah.

Na drugi del tega planinskega večera smo povabili našega zvestega in zaslužnega člana Francija Pavkoviča. Vsi ga dobro poznamo, saj je vedno prisoten na vseh naših večjih dogajanjih in slavnih.

Zagotovo pa ga ne poznamo dovolj, zato si bom sposodil nekaj predstavitvenih besed g. Rudija Stoparja, ko ga je predstavil v Galeriji ANA pred tedni, ko nas je popeljal skozi Sevnico v zadnjih tridesetih letih.

Povedal je takole:

Premalo vemo o Franciju. Sam je preskromen za udarjanje po velikem zvonu in verjamem, da marsikdo iz Sevnice ne ve, kaj je že dosegel. To pa zato, ker ga Sevnčani s pridom izkoriščamo - manj pa smo mu hvaležni in ga nagrajujemo samo s trepljanjem po rami. Franci je pred leti ustanovil kinoklub - ga združil s fotoklubom v fotokino klub, ki pa je sčasoma zamrl.

On je ostal zvest kameri in fotoaparatu in je ustvaril odmevne filme: Tako je posnel film "OČE NEBEŠKI GLEJ", z motivom, kako so se obdelovali vinogradi po starem in za katerega je prejel bronasto medaljo v Ljubljani, v Mariboru se je uvrstil med deset najboljših amaterskih filmov s "HEROJEVO MATERJO". V Idriji je zasedel drugo mesto z "UTRINKOM IZ ŽIVALSKEGA SVETA". Dolga leta je sodeloval z Mitom Trefaltom in prenašal sevniške in druge dogodke na RTV Ljubljana. Njegovi posnetki Marolta - OBLEČENEGA V ČEBELE pa so šli v mednarodno izmenjavo svetovnih TV Programov.

Tako Rudi Stopar o Pavkoviču v galeriji ANA v Sevnici!

Mi planinci se tej oceni pridružujemo z vsem spoštovanjem in zahvalo. Za nocoj smo ga zaprosili, da nam predstavi nekaj doživetij iz našega planinskega življenja v zadnjih tridesetih letih iz svojega filmskega traku. Pokazal nam bo lepote Lovrenca, Velikega Kozja in Lisce. To je naš raj in Franci je to vzel resno za svoje, zato so posnetki tudi nastali. Franci nas je in nas še spremlja na vseh društvenih proslavah in pomembnejših dogodkih, ki pa jih pri tako razvejenem društvenem življenju ni malo.

Pa pogledjmo in poslušajmo:

Za uvod nas bo popeljal na bližnji Lovrenc, ki je po zaslugi naših naravovarstvenikov z Občinskim odlokom zavarovan kot "botanični naravni spomenik". S tem je zaščiteno rastišče encijana na in v okolici Lovrenca. Ravno sedaj tečejo razgovori, da bi se Lisca, Lovrenc in Veliko Kozje vključili v Kozjanski park, s čimer bi se stopnja zaščitenosti še povečala in razširila na ostalo zaščiteno cvetje. Razveseljivo je, da se s tem strinjajo in z nami sodelujejo tudi prebivalci tega področja.

Veliko Kozje spada sicer pod oskrbo sosednjega PD Radeče, vendar nas starejše Sevniške planince vežejo lepi spomini na ta vrh. Poleg Lovrenca, vsako leto obiskujemo spomladi na Velikem Kozju cvetoči avrikelj in kraljevo rožo. Na vrhu smo pred desetletji postavili spominsko obeležje pokojnemu Martinu Jamšku, velikemu sevniškemu gorohodcu in ljubitelju planin, ki se je tam smrtno ponesrečil. Tak obisk je posnel Franci natanko pred enaintridesetimi leti. Dovoljeno mu je bilo posneti tudi cvetje, ki sta ga varovala in gojila pokojna Jamšek in Pivec pod Kozjem, da sta ohranila v skritem vrtcu rastlinje, ki je bilo izpostavljeno odnašanju v dolino.

Leta 1972 na Lisci.

Po obnovi TONČKOVEGA DOMA NA LISCI v letih 1969 - 1970 je bilo treba obnoviti tudi JURKOVO KOČO, ki je bila od leta 1948 že dokaj dotrajana in še vedno lesena. Dobri dve leti smo hodili na Lisco mladi in malo manj mladi planinci in si iz temeljev zgradili nov planinski dom, ki nam je danes v ponos in prijetno zatočišče. Avgusta 1972 leta, točno sedemdeset let po prvi postavitvi JURKOVE KOČE so bila dela končana. Sledilo je veliko slavje, razvili smo nov planinski prapor, pel nam je pevski zbor in govorili smo planinci in odličniki. K veliki pridobitvi na Lisci je čestital tudi predsednik Planinske zveze Jugoslavije Marjan Breclj z močno delegacijo slovenske planinske zveze Slovenije. Navzoči so bili tudi hrvaški in zagrebški planinci, ki so in še vedno radi zahajajo na Lisco. Direktor Konfekcije Lisca, Cene Božič je botroval razvitem praporu in ga je izročil v varstvo mladincem, ki so se še prav posebno izkazali pri delih na obnovi koče. Bilo je slovesno.

3. maj 1974

Iznenada je Lisco obiskal predsednik takratne države maršal Tito s svojim spremstvom. Kljub temu, da obisk ni bil javno napovedan, se je na Lisci zbrala kar velika množica ljudi, predvsem Sevnčanov. Žal Franci s svojo kamero ni smel v dom, kjer so se Tito in spremstvo zadržali dalj časa. Tito je svoje vtise vpisal v našo spominsko knjigo, današnji posnetki pa so nastali zunaj doma, pa je tudi kaj videti.

Leta 1974 - 1980 smučanje na Lisci

Po obnovitvi obeh planinskih domov na Lisci je v sedemdesetih letih zaživel tudi smučanje. Pri Planinskem društvu so prijatelji smučanja ustanovili smučarski klub, ki je vzorno deloval posebno pod vodstvom Janeza Krajnca in njegove ekipe. Kdo se ne spominja Bibita Tihole, Toneta Klakočarja, Hribarjevih fantov in vrste učiteljev iz Sevnice in Boštanja. Za otroke v domu so skrbele tov.: Ela, Hilda, Marica in druge.

Za začetek je klub začel s prenosno žičnico in plastično vrvjo, ki je kar nekaj časa služila svojemu namenu. V sedemdesetih letih so bile postavljene s pomočjo donacij sevniških podjetij, obrtnikov in Konfekcije Lisca obe vlečnici, ki sta smučarsko dejavnost še povečali.

Edina ovira je bilo pomanjkanje snega, ki ga kako zimo sploh ni bilo. Vodstvo društva in Marjanka so spravili vsake šolske počitnice po 50 do 100 otrok pod streho obeh domov. Ti so se učili smučarskih veščin in zavijanja vse do končnega tekmovanja.

Manjkalo tudi ni tečajev za odrasle, klub pa je poskrbel za vzgojo smučarskih učiteljev in vaditeljev, tako da je bilo vse po predpisih. S takratno generacijo je tudi smučanje na Lisci zamrlo. Smučarji, ki so zrasli iz tečajnikov, ki jih bomo videli nočoj, pa danes smučajo po smučiščih Italije in Avstrije, menda najmanj doma. Ostali so le spomini na Francijevih filmih.

Leto 1980

Prvi maj - praznik dela - je bil in je še na Lisci velik praznik. Svoječasno je imel tudi dušo, saj so skoro vsako leto sindikati in Socialistična zveza podeljevala priznanja svojim zaslužnim članom. Planinci, Sevničani, Posavci in Zasavci pa še danes množično obiskujemo Lisco v prvomajskih praznikih, da preživijo v prijateljskem druženju praznične dni in se odpočijejo.

Sevniški godbeniki so stalni obiskovalci Lisce, potem ko z budnico zbudijo zaspance v dolini, pridejo na Lisco, kjer povzdignejo slavnostno vzdušje množici, ki je že zbrana na gori.

Tako je bilo tudi tistega leta 1980 za prvi maj.

S tem zaključuje Franci prikaz del svoje bogate zbirke vtisov in spominov, ki jo hrani v svojem delovnem kotičku v Šmarju.

Dragi Franci, hvala Ti za prijeten planinski večer in za ves vložen trud v prikazano zbirko.

Mi Sevniški planinci pa s prireditvijo tega večera vstopamo v MEDNARODNO LETO GORA 2002.

STOLETNICA JURKOVE KOČE NA LISCI

Trinajstega aprila 2002 je Planinsko društvo »LISCA« Sevnica slovesno proslavilo stoletnico postavitve prve JURKOVE KOČE na Lisci. Na slavlje so se sevniški planinci pripravljali kar nekaj časa. V letih 2000 in 2001 so kočo temeljito obnovili. V letu 2000 so ji dali novo streho, naslednje leto pa so njeno notranjost v celoti preuredili. V obnovo so vložili 2,050.000,00 SIT sredstev, poleg tega pa opravili še 2.250 prostovoljnih delovnih ur. Pri obnovi je sodelovalo 65 članov in mladincev. Obnovitvena dela so vodili: Vinko Govekar, Vinko Šeško, Lojze Anzelc in Lojze Rupar na čelu s predsednikom Jožetom Prahom.

Na slavlje so povabili vse Posavske in Zasavske planince, predstavnike PZS ter predstavnike domačega javnega življenja.

Na proslavo sta prišla župan in podžupan Občine Sevnica, Kristijan Janc in Andrej Štrichelj. Prišel je tudi poslanec v državnem zboru Branko Kelemina, predsednik in tajnik Športne zveze Sevnica, Jožko Kovač in Borut Bizjak. Planinsko zvezo Slovenije pa so zastopali: predsednik Franci Ekar ter podpredsednika Danilo Škerbinek in Adi Vidmajer in bivši predsednik PZS Marjan Oblak. Naslednike Blaža Jurka je zastopal edino živeči vnuk Mitja Jurko iz Slovenj Gradca s 14 potomci in sorodniki. Na slavlju se je zbralo kar 9 bivših mladinskih vodnikov tega društva in predstavniki 12 zasavskih planinskih društev na čelu s predsednikom MDO Zasavje Borutom Vukovičem. Planinsko društvo Poljčane je zastopal Marjan Mally. Zbralo se je preko 300 planincev in planinskih prijateljev iz Sevnice in Posavja.

Žal je vse od jutranjih ur tega dne močno deževalo, tako da je bil obisk proslave zaradi tega zelo zmanjšan. Razveseljivo pa je bilo, da je velika večina obiskovalcev prišla na Lisco peš kot pred sto leti na otvoritev prve koče na Lisci. Tako kot pred sto leti, so se udeleženci proslave tudi tokrat lahko udeležili spominske maše, ki jo je v cerkvi Sv. Jošta pod Lisco daroval pater Gržan, župnik iz Razbora. V močnem nalivu so planinci nadaljevali pot na proslavo.

Točno ob 11 uri je zbrane planince pozdravil in nagovoril predsednik PD »LISCA« Sevnica Jože Prah. Vokalna skupina ZEFIR PGD Sevnica pa je zapela planinsko himno: «Oj, Triglav moj dom». Proslavo je vodila domačinka izpod Lisce Cvetka Šeško. Iz ponatisa knjige MOJE DOGODIVŠČINE, Blaža Jurka je v zabavo in opomin prebiral odlomke Dušan Senica, član društva. Jubilej so z izbranimi besedami pozdravili predsednik Planinske zveze Slovenije Franci Ekar, župan Občine Sevnice Kristijan Janc in vnuk Blaža Jurka Mitja Jurko. Vsi so si bili edini in so pohvalili sevniške planince, da tako zavzeto in vzorno nadaljujejo delo, ki so ga veliki planinski entuziasti zastavili pred sto leti v tem delu Slovenije.

Slavnostni govornik, častni predsednik PD LISCA Sevnica, Lojze Motore je obširno orisal pot in dejavnost Posavske podružnice SPD, katere naslednik je današnje društvo. Opisal je dogajanja od izgradnje prve koče na Lisci, skozi vse čase obeh svetovnih vojn do danes. Posebno je poudaril boj Slovencev v času nekdanje Avstroogrske za narodov obstoj, opozoril na boj proti ponemčevanju, ki je bilo v tistih časih tudi v Posavju zelo močno.

Povojni časi so bili namenjeni utrjevanju planinske miselnosti med Slovenci, pozneje so bili namenjeni gradnji in večkratni obnovi planinskih domov

na Lisci in v Posavju, v zadnjem času pa še posebno vzgoji mladega rodu v dobre in zavedne planince.

Govornik je tudi predstavil ponatis knjige Blaža Jurka z naslovom MOJE DOGODIVŠČINE, ki jo je izdal pred sedemdesetimi leti, potem ko je šel iz Razbora v pokoj. V teh spominih opisuje takratno življenje prebivalcev pod Lisco, svoje doživljanje učitelja na Razboru in njegovo trmoglavost v boju proti ponemčevanju, kar mu je veleval stan in njegova velika slovenska zavednost. Govornik je predstavil tudi delovanje društva po drugi svetovni vojni, t.j. v zadnjih šestdesetih letih. Uspeh dejavnosti se odraža v bogati planinski dejavnosti in tudi v gibanju števila članstva skozi ta čas. Takoj po vojni je naraslo število članov od 240 v sedemdesetih letih na 1250, sedaj pa je pristalo na 500 članih. Razveseljivo je, da je še vedno dobra polovica mladih, ki uspešno nadaljujejo delo svojih prednikov in ohranjajo planinsko tradicijo v tem delu Slovenije.

Pred zaključkom proslave je društvo podelilo posebna priznanja za uspešno opravljeno delo pri obnovi Jurkove koč v zadnjih dveh letih. Prejeli so jih: Anica in Vinko Govekar, gospodarja koč, Lojze Anzeljc in Lojze Rupar za načrtovanje in izvedbo obnovitvenih del in predsednik društva Jože Prah, ki je bil duša vseh izvedenih akcij. Posebno priznanje je bilo izročeno tudi predstavnikom PD TRIGLAV iz Sevnice, ki je podarilo društvu visok denarni znesek za obnovo koč. S tem pa je tudi pridobilo pravico souporabe koč za naslednjih dvajset let.

Po končani proslavi sta predsednik društva in predsednik Zasavskega MDO povabila goste v Jurkovo koč na srečanje, kjer so predstavniki sosednjih društev obdarili jubilaranta – Jurkovo koč. Prijateljska srečanja so se nadaljevala tudi v Tončkovem domu in v prostorih obeh domov, saj je na Lisci ta dan še kar naprej deževalo.

Dan pred slavljem t.j. 12 aprila sta predsednik MDO Zasavja skupno s predsednikom PD Lisca povabila na Lisco starejše planince, ki so v preteklosti sodelovali v organih MDO Zasavskih PD na prijateljsko srečanje v Tončkovem domu. Srečanja so se udeležili predstavniki vseh PD iz Zasavja in Posavja, razen iz PD Trbovlje. Bilo je prijetno in slovesno. Planinske veterane je pozdravil tudi župan Občine Sevnica, Kristijan Janc, počastila pa jih je tudi vokalna skupina ZEFIR iz Sevnice, da je bilo slavlje popolno. Prijetno druženje je trajalo v pozne popoldanske ure, udeleženci pa so odhajali zadovoljni in počaščeni z obljubo, da se ob letu zopet snidejo.

Proslavljanje stoletnice Jurkove koč in srečanje planincev veteranov so povezali sevniški planinci v program obeleževanja MEDNARODNEGA LETA GORA 2002 v Sloveniji.

Celoletni program aktivnosti društva ob letu gora bodo zaključili 14. septembra 2002 na Dan slovenskih planincev na Lisci, kjer bodo gostitelji planincev in prijatelj gora iz vse Slovenije.

Govor na proslavi ob stoletnici Jurkove kočice na Lisci 13.04.2002

Sto let je obdobje, ko se menja kar nekaj generacij in ko se tudi marsikaj zgodi. Menjali so se ljudje, menjali so se družbeni sistemi in s tem tudi interesi trenutne živeče generacije. In prav to je burilo tudi dogajanja na Lisci.

Lisca je že celo stoletje med najbolj obiskanimi srednje visokimi planinskimi vrhovi na Slovenskem. Postavila se je kot stražni hrib na severno stran Spodnjega Posavja. S Kumom in Slijemenom varuje vso Savsko dolino od Zidanega mosta pa do Zagreba. Stoji kar blizu nad savsko strugo, nekako v sredini med Zidanim mostom, Sevnico, Rimskimi Toplicami in Jurkloštrom. Niti tisoč metrov ni visoka, pa s svojo imenitno lego vlada nad vso širšo okolico. Razgled z njenega vrha prekaša razglede mnogih višjih in tudi mnogo bolj poznanih vrhov na Slovenskem. Za Spodnje Posavce in Kozjance je Lisca postala kar nekakšna nekronana kraljica.

Nešteto je gozdnih poti in steza, ki z vseh strani drže na njen vrh. Končno je zaradi najbolj lagodnega vzpona na njen vrh zmagala tudi avtomobilska cesta. Zato ni čudno, da je izzivala tudi mladega in postavnega učitelja Blaža Jurka na Razboru, tu pod Lisco.

Blaž Jurko je bil rojen leta 1859 v Škalah pri Velenju in je že leta 1879 prišel na Razbor, kjer so leta 1876 ustanovili šolo. Bila je v bistvu enorazrednica, podatek pa pove, da je imela takrat, ko je bil zgrajen na Lisci Jurkov dom, celo nekaj nad sto učencev. Izpred razborske šole je vrh Lisce čisto pred teboj in ni čudno, če je Jurka, nemirnega človeka, njen vrh znova in znova zamikal, da bi tudi Lisca dobila svoj slovenski planinski dom.

Okoli učitelja Blaža Jurka so se rade spletale legende. Bil je duhovit, simpatičen in svojski človek, ki si je ustvaril daleč naokoli vrste zvestih prijateljev. Svoje poglede in svojo vero v narodnost in planinstvo je znal z močno zavzetostjo vcepljati svojim znancem in prijateljem.

Tudi v Spodnjem Posavju so ob koncu devetnajstega in v začetku dvajsetega stoletja narasli ostri narodnostni boji. Avstrijski Nemci in predvsem domači nemškutarji so začeli tudi v Posavju ustanavljati tako imenovane schulvereine in šulferanjske šole. V Sevnici je bila ustanovljena leta 1904 dvorazredna šulferanjska šola. Društvo »Schulverein« je imelo nalogo graditi nemške šole, avstrijski Alpenverein, pa graditi nemške planinske kočice. Namen nemškutarskih krogov, da bi postavili nemško kočico na Lisci, je s svojim velikim narodnostnim pogumom in s svojo neutrudljivo podjetnostjo Blaž Jurko zagotovo preprečil. Učitelji in duhovniki so bili v tistih časih edini izobraženci po nekaterih večjih vaseh, zato so bili zares pravi narodnostni stražarji pred pritiskom in navalom ponemčevanja.

Pobudo in vso podporo za to odločitev je Jurku dajal prof. Fran Orožen – laški rojak - in takratni načelnik Slovenskega planinskega društva v Ljubljani. Že leta 1900 sta se dogovorila za zbiranje sredstev za gradnjo koč na Lisci.

Planinska koča na Lisci je bila peta planinska koča pod okriljem Slovenskega planinskega društva. V Posavju pa je bila pred njo zgrajena le Hausenbichlerjeva planinska koča na Mrzlici. Koča na Lisci je bila grajena po vzorcu Aljaževega stolpa na Triglavu. Jurkov sin Vitko je zapisal, kako so dijaki, šolarji in drugi planinci obvezno prenašali z Razborja na Lisco po takratni častni dolžnosti, enako kot Aljaževi planinci na Triglav, les, opeko in drugo gradivo, da bi bila planinska postojanka čimprej in čimbolj zgrajena. Planinski Vestnik v letniku 1902 po imenih našteva darovalce v denarju in blagu, ki so prispevali za planinsko kočo. Imena darovalcev obsegajo v Vestniku kar 54 vrstic. Lepo spričevalo za domoljube tistih dni in vzor za današnje čase.

Slovesna otvoritev prve Jurkove koč je bila 20. avgusta 1902 leta. Prof. Fran Orožen je v otvoritvenem govoru pohvalil domačine, ki so prispevali in na Lisco zvozili ves les za gradnjo, Blaža Jurka pa je za vsa zbrana sredstva, za načrte in za nadzor pri gradnji ter končno k uspeli prireditvi ob otvoritvi koč, še posebno pohvalil.

Desetletje pozneje se je začela prva svetovna vojna, ki je omrtvila planinstvo, koča pa je vidno propadala. Po končani vojni jo je Posavska podružnica SPD, ki je imela svoj sedež v Sevnici, obnovila, da je zopet zaživela in služila druženju prijateljev gora v Zasavju in Posavju. Vodstvo podružnice je prevzel šolski upravitelj v Loki Andrej Gostiša, ki pa je bil popolno nasprotje Blaža Jurka. Vzljubil je sicer Lisco in Jurkovo kočo ter vzorno skrbel zanjo vse do leta 1925. Znal je navdušiti dijake in študente, da so nadelovali in markirali poti na Lisco, Lovrenc in Veliko Kozje, sicer pa je bil tih in samotarski človek. Po letu 1925 je Lisco za nekaj let skoraj odšla v pozabo, nakar je bil sedež Posavske podružnice SPD prenesen v Zidani most. Novi predsednik podružnice je postal šolski nadzornik Ljudevit Stiasny. Nekakšen planinski klub pa je postala železniška restavracija v Zidanem mostu in restavracija Juvančič, kjer so se zbirali vneti ljubitelji Lisce. Kmalu se jim je pridružil tudi Ante Beg, načelnik postaje v Zidanem mostu. Zastavili so gradnjo večjega planinskega doma na Lisci, ki so ga ob več tisoč slovenskih in hrvaških planincih odprli 19. junija 1932.

Naslednje leto je ta dom dobil tudi stalne oskrbnike. To sta bila zakonca Škrab iz Loke pri Zidanem mostu. Na Lisci sta vztrajala vse do konca leta 1942, ko sta dom zaprla, večino opreme pa odpeljala v dolino. To sta po vojni pošteno vrnila novemu društvu.

Na Lisci so se med vojno križale partizanske poti, v dom so se zatekali tudi ranjenci, zato so Nemci nameravali naseliti svojo vojaško postojanko v planinskem domu. Prav zaradi tega so partizani 28. junija 1944 planinski dom in Jurkovo kočo požgali.

Ko se je Blaž Jurko že odselil s svojega Razborja, si je pred smrtjo zaželel, da bi na svoji Lisci postavil še en spomenik. Tik pred drugo vojno je v zvezi z duhovnikom Pavličem, doma iz Briš pod Velikim Kozjem, znanim predvojnim poslancem in protialkoholnim borcem, zgradil pod svojo kočo kapelico, za katero je leta 1939 kupil kip matere božje. Hudobni jeziki trdijo, da naj bi bila to odkupnina za njegove lovske in planinske grehe. Naj bo kakorkoli! Blaž Jurko je bil zares izreden človek. Bil je med prvimi učitelji v Posavju, ki je z največjo zavzetostjo prebujal v ljudeh narodno zavest, odkrival znancem in prijateljem gorske pokrajine, zgradil novo planinsko postojanko in si z njo postavil tudi še zdaj po sto letih živ spomenik.

Druga svetovna vojna je pustila na Lisci silno razdejanje. Že v maju leta 1945 je prof. Jože Košorok iz Krškega vodil na Lisco dijake na izlet. Na pogorišču obeh koč si je zadal nalogo, da je treba takoj začeti z obnovo požganih objektov.

V Krškem si je pridobil somišljenike in ljubitelje gora, da se naloge čim prej lotijo. Tonček Čebular, Gašo Mesesnel, Bine Kaplan in vrsta drugih so se dela lotili takoj. V Sevnici so se jim pridružili še Majda Jesenko, Mara Žvegljč, Marjanka in Pavle Stergar, Bibi Tihole in drugi, ki so pomagali, da je bila lesena Jurkova koč obnovljena že leta 1948. Služila je planincem za zatočišče, graditeljem pa za shrambo in prenočišča, ko so se lotili obnove planinskega doma. Vodstvo obnove je v celoti prevzel Tonček Čebular in v nekaj letih uspel zgraditi enega najlepših planinskih domov za tiste čase v Posavju in Zasavju.

Dom je bil dan v uporabo 9. novembra 1952, t.j. pred petdesetimi leti. Na predlog prof. Košoroka so zaradi prizadevnosti graditelja dom poimenovali »Tončkov dom«. Iz spoštovanja do obeh entuziastov, Jurka in Tončka, planinci še danes ohranjamo imena obeh domov po teh možeh, ki so za izgradnjo in vzdrževanje dali več, kot je bila to njihova dolžnost. Želimo, da to zahvalo spoštujejo tudi naslednje generacije planincev, ki bodo upravljali s temi domovi in z Lisco.

V letih 1969-1970 je društvo oddalo v najem Tončkov dom tovarni Konfekcija Lisca iz Sevnice, ki je želela dom povečati in delno prilagoditi takratnim potrebam delavskega turizma. Leta 1970 so dom povečali v stanje kakršen je še danes. Zahvala gre Francu Ogorevcu in Vinku Božiču, ki sta bila pobudnika te gradnje.

Planinci smo gradbeni material delnega rušenja »Tončkovega doma« porabili za popolno obnovo Jurkove koč, ki je bila v novi obliki dana v uporabo pred tridesetimi leti. Vedno večje zahteve so silile vodstvo društva, da je bila od takrat Jurkova koč kar dvakrat povečana in obnovljena.

Zadnji dve leti je dobila novo streho in razširjene notranje prostore. Od leta 1970 pa do zadnjih obnovitvenih del smo člani opravili preko 9.500 delovnih ur pri obnovi koč. Res je to velik materialni prispevek v obliki dela. Res pa je tudi, da se je pri teh delih razvrstilo preko 370 članov, ki so našli ob delu tudi prijetno druženje.

Zagotovo so ta dejanja neprecenljive vrednosti, saj smo se ob delu dogovarjali in načrtovali nešteto prijetnih pohodov, izletov in taborov. Prav tu gori so se oblikovale številne planinske generacije, katerih naloga je bila nič manj zahtevna, kot tistih prvih, ki so se borili za narodnostni obstoj pred potujčevanjem v prejšnjem stoletju. Oblikovali so se mladi planinski kadri, ki so širili ljubezen do slovenskih gora in prevzemali vodstvo društva.

Vzporedno z naštetim je bilo na Lisci v preteklem stoletju še marsikaj drugega postorjenega. Kar dvakrat je bila na Lisco speljana električna. Zgraditi je bilo potrebno vodovod in cesto. Omeniti je treba, da smo za Tončkov dom in Jurkovo koč skoraj ves material, razen kamena, do leta 1959, dobesedno znosili na plečih na Lisco. Številni današnji udeleženci se gotovo spominjajo teh zahtevnih akcij, ki so bile za tisti čas ne samo nujne, pač pa tudi častne. Lepi spomini!

Mlajše generacije se Jurkove koč spominjajo po zimskih smučarskih tečajih, ki jih je bilo kar nekaj. Ti tečajniki so danes odlični smučarji, za kar imajo zaslugo takratni prizadevni vodje tečajev. Na Lisci so danes prisotni tudi drugi športniki in druge aktivnosti. Planinci, kot varuhi tega hriba, imamo ne malo težav, da urejamo in usklajujemo vse interese. Smo pred problemom, kako uskladiti vse želje, da ne bi okrnili naravne lepote gore, ki nam je, kot je zapisal kronist, že kar kraljica in ki nam je bila dana samo v upravljanje.

Prepričan sem, da bomo imeli tudi v naslednjem stoletju toliko volje in sreče, da to nalogo opravimo dostojno in da ostanejo domovi oskrbovani in vzdrževani, da bodo nam planincem in vsem Slovencem v ponos in veselje.

JURKOVA POT NA LISCO

Na dan slovenskih planincev na Lisci 12.09.2002 je bila poimenovana planinska pot iz Brega preko Razbora in mimo Jošta na Lisco, po zasluženem planincu Blažu Jurku. Na smerni plošči ob poti lahko planinci in drugi pohodniki prečitajo naslednje sporočilo:

BLAŽ JURKO

Pot svojega življenja sem začel 19. januarja 1859 leta pri Sv. Bricu v škalski fari pri Šoštanju. Na mariborskem učiteljišču sem maturiral leta 1879 in bil takoj nameščen kot začasni šolski vodja na Razboru v laškem sodnem okraju. Na tej šoli enorazrednici sem 45 let žel lepe uspehe in dajal temeljito izobrazbo dobremu kmečkemu narodu, pa tudi nekaterim, ki so se pozneje odlično uveljavljali v javnosti. Moj moto je bil: En Bog, en papež, en vladar, pa tudi en sam učitelj na Razboru.

Izvoljen sem bil za častnega občana občin Loka, Jurklošter in Zabukovje ter častnega člana Posavske podružnice Slovenskega planinskega društva. Leta 1886 sem na Razboru postavil novo šolsko poslopje. Na Lisci sem s pomočjo nabranih prispevkov in na pobudo prof. Frana Orožna leta 1902 zgradil planinsko kočo.

Tako piše Blaž Jurko v svojih spominih o sebi.

Planinsko društvo LISCA Sevnica, naslednik Posavske podružnice SPD, leta 2002 slovesno proslavlja stoletnico JURKOVE KOČE na Lisci. Tako jo je na otvoritvi leta 1902 zaradi zaslug, ki jih je imel Jurko pri njeni gradnji, poimenoval takratni predsednik SPD prof. Fran Orožen. V spomin na velikega organizatorja planinstva v Zasavju in Posavju Blaža Jurka želimo planinsko pot z Brega preko Razbora na Lisco poimenovati

JURKOVA POT.

Z železniške postaje Breg se skozi naselje Breg ter po gozdu in travnikih na Razbor povzpemo v slabi uri. V župnišču v bližini farne cerkve so krajani uredili zbirko fotografij o življenju tega kraja, med katerimi najdemo tudi Blaža, ki je na Razboru preživel celih 45 let. Z Razbora je na sam vrh le še dobro uro hoda po prisojni strani Lisce mimo cerkvice Sv. Jošta. Po obisku JURKOVE KOČE in TONČKOVEGA DOMA na Lisci se lahko naužijemo razgleda, ki ga je tako doživeto opisal Vidko Jurko, sin nadučitelja z Razbora: *Lisca je že celo stoletje med najbolj obiskanimi srednje visokimi slovenskimi planinskimi vrhovi. Postavila se je kot stražni hrib nad Savsko dolino od Zidanega Mosta do Zagreba. Niti tisoč metrov ni visoka, pa s svojo imenitno lego vlada nad vso širšo okolico. Razgled z njenega vrha prekaša razglede z mnogo višjih in mnogo bolj znanih vrhov na Slovenskem. Nešteto je gozdnih poti in steza, ki z vseh strani vodijo na njen vrh.*

Na koncu je zaradi lagodnega vzpona na njen vrh zmagala avtomobilska cesta.

Za nas, planince, pa je še vedno najljubša pot na Lisco JURKOVA POT.

Srečno, planinci!

PD LISCA Sevnica

RAZSTAVA STARIH FOTOGRAFIJ

V okvir praznovanja ob MEDNARODNEM LETU GORA 2002 je PD »LISCA« Sevnica postavilo v galeriji na sevniškem gradu razstavo starih fotografij in razglednic, ki prikazujejo Lisco in njene obiskovalce od leta 1902 do 1972.

Ljubo Motore – prizadeven kronist dogodkov v občini Sevnica in naš član si je zadal nalogo, da zbere čim več starih fotografij in razglednic, povezanih z dogajanjem na Lisci. Sistematično jih je začel zbirati pred štirimi leti, ko smo se v društvu dogovarjali o proslavitvi stoletnice Jurkove koč na Lisci in stoletnici ustanovitve Posavske podružnice Slovenskega planinskega društva, katere naslednik je PD »Lisca« Sevnica.

V njegovi zbirki se je nabralo okrog 400 različnih fotografij, ki jih je obdelal in pripravil za razstavo. Zbrane so po posameznih obdobjih in posameznih dogodkih v sedemdesetih in več letih preteklega stoletja. Razstava je plod večletnega prizadevnega dela z zbiranjem, izposojanjem in urejanjem dobljenih materialov.

Fotografije prikazujejo dogodke ob srečanjih, ob proslavah in ob delu pri planinskih domovih na Lisci v sedmih desetletjih prejšnjega stoletja. Prikazuje zgodovino Lisce in dogajanja na Lisci pred prvo svetovno vojno, gradnjo druge planinske koč med obema vojnama in druženja planinskih prijateljev vse do druge svetovne vojne.

Po končani drugi svetovni vojni prikazujejo obnovo požganih planinskih domov in prizadevne člane društva pri njihovi obnovi. Višek in konec prikaza je predaja obnovljene Jurkove koč v uporabo avgusta 1972 z razvitjem planinskega prapora, s čimer se razstava zaključuje.

Razstava je obogatena še s slikami nekaterih poznejših dogodkov na Lisci in s prikazom nekaterih zaslužnih članov, ki so bili dolga leta aktivni v življenju PD »Lisca« Sevnica.

Razstavljeni eksponati odsevajo ljubezen do Lisce skozi del stoletja, ki smo jo gojili sevniški in krški planinci ter velik del Slovencev v vseh teh časih. Ni prezreti, da so Lisco obiskovali in spoštovali tudi Hrvati – predvsem Zagrebčani, ki so bili in so še danes njeni redni gostje.

VODNIK

»Izleti v sevniško okolico«

V petek 6. septembra 2002 je avtor VODNIKA »Izleti v sevniško okolico« Vinko Šeško, univ. dipl. inž. gozd., dolgoletni in izkušen planinski vodnik, predstavil zelo bogato izdelan Vodnik, ki zajema in prikazuje 35 označenih in neoznačenih planinskih poti po občini Sevnica in njeni okolici. Z njim bodo šli varno na pot vsi, ki se želijo sprehoditi in spoznati lepote sevniške okolice in del čudovite Posavske krajine.

Spremno besedo je VODNIKU na pot posvetil tudi predsednik PD LISCA Jože Prah, ki pravi:

PRIJATELJI PLANINCI, POHODNIKI IN OBISKOVALCI LEPEGA!

Sevniški planinci in planinke vas pozdravljamo na poteh, ki vas bodo popeljale po lepotah naših gričev in hribov. Na sprehodu in pohodu boste spoznali, kaj vse v svojih nedrjih skrivajo gozdovi in travniki. Presenetile vas bodo cerkve in znamenja s svojimi skrivnostmi in legendami, pa mogočna drevesa, cvetlice in živali ali morda samo snežna belina. Predvsem pa vas bodo na poti presenetili ljudje. Pogovorite se z njimi. Tako boste odkrili ljubezen človeka in njegovo povezanost z naravo, ki nas navdihuje z novimi energijami.

Spoštovani pohodniki, vse to vam želimo na poti. In še, da sami sebe in svoje bližnje obogatite v veselju do življenja. Naj vam pri tem pomaga tudi ta vodnik.

Zahvalil bi se avtorju, planinskemu zanesenjaku Vinku Šešku, ki je našel pogum in čas ter nas povabil k novim izzivom. Hvala tudi vsem, ki so mu pri tem pomagali.

VODNIK je resnično plod večletnega dela in prizadevanj avtorja in vrste sodelavcev, predvsem ljubiteljev gorskega sveta in domače krajine. Bogatijo ga slike, ki so bile večinoma posnete na poteh, ki jih VODNIK opisuje in ki opozarjajo na kaj naj bo pohodnik še posebno pozoren.

VODNIK je oblikoval in za tisk pripravil ARTES STUDIO iz Sevnice, ki ga vodi g. Alojz Konec, akad. slikar in profesor s sodelavcem g. Žigom Konec. Za naslovnico je prispeval fotografije g. Ljubo Motore, naš ljubiteljski planinski fotograf. Naslovnica je bila uporabljena tudi za plakat in vabila na slavlje Dneva slovenskih planincev na Lisco 14.09.2002.

RAZSTAVA RAZGLEDNIC IN STARIH FOTOGRAFIJ Z LISCE

Sevnica, galerija na gradu, 11. 9. 2002

Ideja za razstavo je nastala pred leti, ko sem društvene funkcionarje seznanil, da imam dokaj veliko in morda kar popolno zbirko razglednic Lisce vse od postavitve prve Jurkove kočice do današnjih dni. Tedaj so se že zbirale ideje za program proslavljanja stoletnice te kočice in petdesetletnice Tončkovega doma v letu 2002. Dogovorili smo se, da kot eno od prireditev pripravim razstavo teh razglednic.

Po tem dogovoru sem se intenzivno lotil odkrivanja in pridobivanja dotedaj še neznanih razglednic Lisce in kočice na njej. Izziv je bil dokajšen, saj je na Lisci od davnega leta 1902 do danes zrastle kar šest kočic, pa še meteorološka postaja, kapelica, vikendi, vlečnice in še marsikaj.

Odkrivanje še neznanih razglednic pa me je sočasno pripeljalo do tega, da sem se hočeš nočeš pričel ukvarjati tudi z zgodovino te naše gore. Skorajda ob vsaki donaciji ali izposoji razglednice sem namreč dobil na razpolago tudi še množico različnih fotografij, posnetih na Lisci ob raznih priložnostih, pa tudi marsikakšen dokument, ki mi je odkril do tedaj meni neznan pogled in dogodke.

Zato sem se pred kakimi štirimi leti odločil, da pripravim našemu članstvu in obiskovalcem sevniškega gradu razstavo, ki bo prikazala, kako sta Podružnica SPD in za njo naše društvo gospodarila na Lisci. Pod tem pojmom razumem gradnjo kočic, njihove obnove in širitve, gradnjo prizidkov, ceste, vodovoda ter seveda slavnostne otvoritve teh pridobitev. Obenem sem zbral in prikazujem tudi življenje oskrbnikov in njihovih družin na Lisci, saj si to ti naši zvesti in marljivi delavci še posebno zaslužijo.

Razstava zajema čas od postavitve prve Jurkove kočice pa vse do otvoritve tretje Jurkove kočice, torej čas od 1902 pa do 1972. S tem letom so bile namreč vse velike gradnje domov na Lisci končane. Po tem času se je seveda na gori še gradilo, vendar s strani našega društva zgolj še pri obnavljanju in širitvi Jurkove kočice. Vse ostale gradnje (meteorološka postaja, asfaltirano igrišče, vlečnice, asfaltacija ceste in drugo) so opravljali za svoje potrebe drugi lastniki in zainteresirani uporabniki Lisce.

Hkrati lahko čas do leta 1972 štejemo tudi kot tistega, ki mu že smemo reči zgodovina. Dogajanja po tem letu, predvsem osnovno društveno dejavnost, to je izletništvo in pohodništvo ter tabore, ki so se pričeli tega leta, pa bodo imeli priložnost že kmalu, to je čez tri leta, ko društvo praznuje svojo stoto obletnico, predstaviti drugi člani in udeleženci.

Sedaj pa naj na kratko predstavim sklope razstave. Teh je kar precej, kot je tudi koč in dogodkov ter ljudi, povezanih z njimi.

Pričenjam z razglednicami prve Jurkove koč, torej najstarejšimi foto podobami Lisce. Teh sicer ni veliko, so pa najbrž za večino obiskovalcev neznane, saj razen tiste, vsem poznane, na kateri je pred koč sam Blaž Jurko s sodčkoma za vodo preko rame, vse ostale le še redkokdo pozna.

Sledi velik korpus fotografij o Blažu Jurku, njegovi družini, starših in njegovih prijateljih ter o njegovem nepogrešljivem lovstvu. Ta del je v taki širini danes na tej razstavi prvič predstavljen in Blaž si po tolikih letih to gotovo zasluži.

Nadaljujem s prvim planinskim domom na Lisci, zgrajenim leta 1932. V njegovem kratkem obstoju je nastalo obilo čudovitih razglednic, še posebej po tehnični plati, kar kasnejše razglednice, tudi današnje, težko dosegajo. Pri tem so prednjačili hrvaški fotografi z očitno izpiljenim posluhom za fotografiranje in s tedaj najmodernejšo tehniko. Ob teh razglednicah je predstavljeno še nekaj priložnostnih fotografij tedanjih sevniških planincev in ljubiteljev izletov na Lisco, ki bodo obiskovalcem prikazale morda že pozabljene sosede in znance.

Za tem sledi sklop s prikazom druge Jurkove koč, zgrajene na pogorišču prve. To je bila prva povojna koč na Lisci, obnovljena le kot zasilni bivak, potreben pri obnovi doma oz. izgradnji prvega Tončkovega doma. Ker za to koč obstaja pravzaprav le ena sama razglednica, pa še ta je bila v kombinaciji s Tončkovim domom, sem ob njej razstavil še kopico fotografij te koč, ki so mi jih dali dobri ljudje. Življenje v prvih povojnih letih ni bilo lahko, če pa je bilo potrebno živeti na gori, pa najbrž še mnogo težje. Zato v tem sklopu prikazujem tudi tedanje življenje oskrbnikov druge Jurkove koč in Tončkovega doma, družine Štrbenc in njihovih prijateljev.

Sledi poseben sklop fotografij o gradnji prvega Tončkovega doma. Ta sklop je poseben zaradi tega, ker je v njem predstavljen izbor fotografij originalne velikosti iz albuma, ki so ga dali prijatelji Tončka Čebularja njemu konec leta 1951 po uspešni dograditvi doma do strehe. Album je društvu za preslikavo posodila vdova Tončka, gospa Valburga Čebular, za kar se ji še enkrat prav lepo zahvaljujem.

Hkrati s tem sklopom prikazujem tudi čas prvega povojnega smučarstva na Lisci. To je bil namreč poseben čas. Veliko pomanjkanje vsega in povsod je onemogočalo smučanje v oddaljenih in urejenih smučarskih krajih, zato se je za ljudi iz Posavja vse to odvijalo pač na Lisci.

Posebno mesto sem namenil za tem skupini planincev, ki sem jo poimenoval "sevniško-loška skupina Kozje". Jedro te skupine so bili nekateri predvojni planinci iz Sevnice in iz Loke, emotivno navezani na Veliko Kozje. Eden od njih, Martin Jamšek, se je na njem ponesrečil in omahnil v prerano smrt. Nekatere njihove aktivnosti so tako strnjeno prikazane v tem sklopu, ki sicer

ne sodi v sklop gospodarjenja na Lisci, si pa še kako zasluži svojo osvetlitev, saj večine planincev s fotografij ni več med nami in so veliko prispevali k razvoju planinstva v tem delu Posavja.

Nekaj posebnega se je zgodilo in spremenilo leta 1959, ko je bila zgrajena na Lisco cesta. Na srečo se je iz časov gradnje in otvoritve ceste ohranilo nekaj dragocenih posnetkov, prikaznih v tem sklopu.

Nadaljujem z razglednicami prvega Točkovega doma, najlepše koče na Lisci. Tudi teh je izredno veliko, saj je bil to čas, ko je bilo izdelovanje in pošiljanje razglednic v razmahu. Razen dveh so vse še v črno beli tehniki.

Za njimi sledita dva posnetka z otvoritvene slovesnosti 9. 11. 1952, ko so svečano odprli Tončkov dom, ter dve priznanji dvema najbolj prizadevnima sevničanoma pri obnovi doma, Marjanki Stergar in Bibiju Tiholetu. V nadaljevanju pa sledi vrsta fotografij, posnetih ob različnih priložnostih v času poslovanja prvega Tončkovega doma. Še poseben poudarek je na posnetkih gradnje in otvoritve vodovoda in prizidka doma - kleti. To je bil za Lisco verjetno največji dogodek v njeni zgodovini.

Za tem pa je že prišla doba barvnih fotografij in razglednic. Sklop drugega Tončkovega doma to nazorno prikazuje. Tu verjetno na manjka nobena od leta 1970 dalje izdanih razglednic.

V letih od 1969 do 1972 je bilo društvo še posebno aktivno. V najem smo dali Tončkov dom, ga podrli, podrli smo drugo Jurkovo kočico in na vseh teh temeljih (še vedno tistih iz leta 1902 in 1932) sta zrasli novi kočici. Za člane našega društva je bila gradnja tretje Jurkove kočice ogromen izziv, zaključen s čudovito slovesnostjo v avgustu 1972.

Kot predzadnji sklop sledi dogodek, ki sicer ne sodi v obravnavano temo, niti ne v obravnavano obdobje, mu pa časovno sledi. To je obisk predsednika Jugoslavije, Josipa Broza Tita leta 1974 na Lisci. Dogodek posebne vrste se je ohranil na posnetkih v albumu, ki ga je društvu odstopila Marjanka Stergar, posnetki pa so na tej razstavi prvič predstavljeni javnosti.

In za zaključek še nekaj "malo mešanega". Predstavljam posnetke kapelice pod kočami in cerkve sv. Jošta. Posnetke cerkve je pred 2. vojno napravil sevniški zdravnik in turistični agitator dr. Drago Mušič. Hkrati kot poseben zaključek razstave prikazujem še tri posnetke iz iste cerkve, narejene letos aprila. Prikazujejo mašo, posvečeno stoletnici Jurkove kočice. Mašo je imel razborski župnik, pater Karel, posnetke pa je prispeval naš čalna Lojze Rupar. Za zaključek razstave pa še zgodovinski posnetek iz leta 1995 ob devetdesetletnici društva, na katerem so vsi predsedniki društva, od leta 1948 do današnjega dne.

Ljubo Motore, 1. 9. 2002

Dan slovenskih planincev na Lisci, 14. septembra 2002

Organizacija združenih narodov je leto 2002 razglasila za Mednarodno leto gora in s tem vzpodbudila vlade držav, druge državne ustanove in institucije, naj priznajo pomen gora in skupnosti njihovih prebivalcev in da usmerjajo svojo politiko tako, da jih bodo ohranjale in razvijale.

V mednarodnih planinskih krogih, posebej še v Mednarodni zvezi planinskih organizaciji UIAA, je akcija naletela na dober odmev. Tudi v naši državi je dobila vladno podporo, saj je ustanovila Medresorsko delovno skupino Vlade Republike Slovenije pod vodstvom mag. Francija Buta, pokroviteljstvo pa je prevzel predsednik države Milan Kučan.

Planinsko društvo "Lisca" Sevnica je že v januarju 2002 sprejelo obširen program aktivnosti, ki sovpada v vrsto jubilejev in društvenih obletic v tem letu. V aprilu je društvo slavilo stoletnico postavitve prve Jurkove kočice na Lisci in petdeseto obletnico postavitve Tončkovega doma. Avgusta je sledila slovesnost ob tridesletnici osnovnošolskih planinskih taborov z obiskom to leto pridobljene planinske postojanke v Ratečah na Gorenjskem (na Slatni). Vsi društveni mladinski planinski tabori so bili letos že na tem mestu.

Mesec september je bil posvečen zaključku društvenih proslavljanj. Šestega septembra je ing. Vinko Šeško, podpredsednik društva, predstavil v Kulturni dvorani PGD Sevnica vodnik "Izleti v sevniško okolico", v katerem opisuje in na zemljevidih prikazuje 35 označenih in neoznačenih planinskih in sprehajalnih poti po občini Sevnica in njeni bližnji okolici. Ob predstavitvi vodnika je bilo navzočih preko sto planincev in turističnih delavcev na čelu s predsednikom Turistične zveze Slovenije gospodom Rožičem. Teden dni pozneje je član društva Ljubo Motore predstavil zbirko preko tristo razglednic in starih fotografij v galeriji na sevniškem gradu. Več kot štiri leta je zbiral razglednice in fotografije, ki prikazujejo utrip življenja in dela na Lisci od leta 1902 - postavitve prve Jurkove kočice - pa do leta 1972, ko je bila ta ista kočica že tretjič obnovljena in dana v uporabo članstvu in planincem.

Višek proslavljanja je bil dosežen z organizacijo Dneva slovenskih planincev 14. septembra 2002 na Lisci. Društvo je prevzelo nalogo, da organizira slovensko srečanje planincev, ki se po dvanajstih letih prvič obnavlja v samostojni državi Sloveniji.

Trinajstega septembra, dan pred proslavljanjem na Lisci, je bila na sevniškem gradu svečana seja upravnih odborov Planinske zveze Slovenije, Meddruštvenega odbora Zasavskih planinskih društev in Upravnega odbora PD "Lisca" Sevnica ter Športne zveze občine Sevnica. Gostitelj in pokrovitelj seje je bil sevniški župan Kristijan Janc. Ob polnoštevilni udeležbi članov organov je bilo sklenjeno, da bo naslednji Dan slovenskih planincev v Posočju (pri Krnskem jezeru ali v Trenti).

UTRINKI Z DNEVA SLOVENSКИH PLANINCEV 14. SEPTEBRA NA LISCI

Svečana otvoritev Jurkove poti na Bregu

Sprejem na Razboru in pohod proti Lisci

UTRINKI Z DNEVA SLOVENSКИH PLANINCEV 14. SEPTEMBRA NA LISCI

KAZALO

	stran
Uvod	2
Koledar dogodkov in prireditev PZS v letu 2002	3
Program proslav v MEDNARODNEM LETU GORA 2002 pri planinskem društvu »LISCA« Sevnica	4
Mednarodno leto gora	5
Pomen gora v Sloveniji	6
Spremna beseda na proslavi 18.01.2002	7
Stoletnica JURKOVE KOČE na Lisci 13.04.2002	10
Slavnostni govor na proslavi 13.04.2002	12
JURKOVA POT NA LISCO – otvoritev	16
Razstava starih fotografij	17
Predstavitev vodnika »Izleti v sevniško okolico«	18
Reportaža s proslave na Lisci 14.09.2002	19

Izdajatelj:

**Planinsko društvo Lisca Sevnica
September 2002
Prah Jože, predsednik**

**Za tisk zbrala in pripravila:
Jana Mrežar in Lojze Motore**

**Reportaža s proslave 14/09/2002
Drago Slukan**

**Naslovnico pripravil:
Silvo Mirt**

**Tisk:
Tiskarna Žuraj**

Naklada 160 izvodov

IZDAJO

tega biltena in izvedbo prireditve, ob Dnevu slovenskih planincev na Lisci 14.09.2002, so omogočili:

Občina Sevnica, Glavni trg 19a, Sevnica
Slovenske železnice d.d., Kolodvorska ulica 11, Ljubljana
Vlada Republike Slovenije, Ljubljana
Planinska zveza Slovenije, Ljubljana
Planinsko društvo »LISCA« Sevnica, Taborniška 14, Sevnica
Furlan Jožica s.p., TONČKOV DOM na Lisci
ZAVAROVALNICA TRIGLAV d.d., Ljubljana
KZ KRŠKO, VINSKA KLET, Roštoharjeva ulica 88, Krško
PALOMA SLADKOGORSKA d.o.o., Sladki vrh
RADEČE PAPIR d.d., Njivice 7, Radeče
ARTES STUDIO Konec, Planinska cesta 35, Sevnica
TANIN SEVNICA d.d., Hermanova 1, Sevnica
TISKARNA ŽURAJ d.o.o., Kvedrova 25, Sevnica
RADIO SEVNICA-BREŽICE, Trg izgnancev 12, Brežice
AVTOŠOLA PRAH, Naselje heroja Maroka 17, Sevnica
FOTO ASJA, Ercegovčević Zoran s.p., Trg svobode 9, Sevnica
Javni sklad za kulturne dejavnosti RS, Območna enota Sevnica
Osnovna šola »SAVO KLADNIK« Sevnica
Glasbena šola Sevnica, Cesta na grad 22, Sevnica
OKTET JURIJ DALMATIN, Sevnica
Gasilska zveza Sevnica, Kvedrova ulica 25, Sevnica
Prostovoljna gasilska društva: Sevnica, Breg, Loka in Boštanj
AVTOPREVOZNIŠTVO, Roman Janc s.p., Studenec
Gozdarska zadruga o.z.z., Sevnica
POSEK LESA, Miro Krnc s.p., Mala Hubajnica, Studenec
Društvo upokojencev Razbor
Kulturno, športno in turistično društvo »Blaž Jurko«, Razbor
Aktiv kmečkih žena, Razbor
Društvo GODBA SEVNICA, Sevnica
IZLETNIK CELJE, poslovna enota Sevnica
Mešani pevski zbor »LISCA« Sevnica
B. METELKO – AVTOPRALNICA, TRGOVINA, Planinska cesta 8, Sevnica
Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Brežice
Pošta Slovenije
Pompe Vlado, Razbor, Sevnica

Jurkova pot na lisco

14. 9. 2002

